

*non alia longe ratione atque ipsa videtur
protrahere ad gestum pueros infantia lingua.*²³

A proč by ne, vždyť i naši nemí debatují, dokazují a známe-
ními si vyprávějí příběhy. Viděl jsem tak obrané a yvcvicené
němě, že jim k dokonalé schopnosti vyjádřit se nechybělo vsku-
ku nic. Milenci se pohledem svých očí hneťají, usmívají, navzá-
jem prosí a děkují si, oznamují si a sdělují cokoliiv:

*El silenzio ancor suole
aver prieghi e parole.*²⁴

A což rukama? Těma vyzýváme, slibujeme, voláme, propou-
štíme, hrozíme, prosíme, zapřísaháme, popíráme, odmítáme, táže-
me se, obdivujeme, vypočítáváme, vyznáváme, litujeme, bojíme
se, srydlíme se, pochybujeme, poučujeme, rozkazujeme, vyhřá-
me, dodáváme odvahy, přisaháme, svědčíme, obviňujeme, odsu-
zujeme, promíjíme, urážíme, pohrdáme, vzdorujeme, dopaluje-
me, lichotíme, schvalujeme, žehnáme, pokoučujeme, posmíváme
se, smírujeme se, doporučujeme, rozohňujeme, oslavujeme, jásá-
me, litujeme, sklíčujeme, zmalomyslňujeme, zoufáme, udivuje-
me, křičíme, umlkáme a co všechno ještě, jako bychom o závod
proměňovali a znásobovali svůj jazyk. Hlavou zveme, propouští-
me, přiznáváme, odmítáme, vyvracíme, vítáme, prokazujeme čest,
koříme se, požadujeme, vyháníme, veselíme se, bčdujeme, laská-
me, kažeme, podrobujeme se, čelíme, povzbuzujeme, hrozíme,
potvrzujeme, dotazujeme se. A což obočími? A co rameny? Není
pohybu, aby nemluvil řečí bez jakéhokoliiv cviku srozumitelnou
a veřejnou: z čehož plyne, uvážíme-li mnohost a rozrůzněnost
řečí osratních, že za vlastní znak lidské přirozenosti by měla být
pokládána spíše řeč tohoto druhu. Stranou ponechávám vše, co
v tom ohledu zvlášť a ihned lidem vnuke nezbytnost, jsou-li na
ni odkázáni, také i abecedy z prstů a mluvnice z posunků, i vědo-
mosti, které se uplatňují a sdělují výhradně jimi; a pomlčím také
o národtech, o nichž Plinius praví, že jiné mluvy vůbec nemají.
Kterýsi vyslanec města Abdéry dlouze promlouval k spartskému
králi Agisovi a nakonec se ho tázal: „Nuže, králi, jakou odpověď
chceš, abych odnesl našim občanům?“ – „Že jsem tě nechal mlu-

vi, jak dlouho jsi chtěl, a povědět vše, co jsi chtěl, aniž jsem sám
řekl slovo.“ - Nebylo toto mlčení řečí, a velmi srozumitelnou?

Ostraně, jaký druh našich schopností bychom mezi činnost-
mi zvířat neobjevili? Existuje správa zřízení s větším pořádkem,
rozlišená na větší počet povinností a úkolů a důslednější udržova-
ná než srát včel? Můžeme si představit, že by ratro dělba činnů a funk-
cí mohla probíhat v takovém souladu bez úvahy a bez proztra-
vosti?

*His quidem signis atque haec exempla secuti
esse apibus partem diviniae mentis et hausitus
aetherios dixere.*²⁵

Cožpak si vlašťovky, které vidíme s návratem jara šukat po
všech koutech našich domů, mohou vyhledat bez posouzení a volit
bez rozlišení právě ono mlsto, které se jim mezi tisíci jiných
pro ubytování hodí jako nejpohodlnější? A mohou práci v tom
krásném a podivuhodném skladau svých obydli používat spíš ra-
ru hranatého než kulatého a tupého úhlu spíš než pravého, aniž
znají jejich podmiňky a účinky? Jak to, že střídavě nabírají vody
a jihu, nejsou-li schopni posoudit, že tvrdá hmota měkče, je-li
navlhčená? Vystřelají své paláce mechem nebo chmyřím a mohou
přitom snad nepředvídat, že něžné údy jejich mládat si v nich
měkčěji a pohodlněji pohoví? Kryjí se před dešťovým větrem
a zakládají své obydlí na východní straně, a přece nemají znát říz-
nící se podmiňky těchto větrů a rozlišovat, že jeden z nich je zda-
ví příznivější než druhý? Proč snove pavouk svou pavučinu na
jednom místě hustěji a na druhém volněji? Proč používá jednu
smýčky jednoho druhu a podruhé jiného druhu, není-li nadán
schopností rozvahy; ani myšlením, ani darem činit závěry? Ve vět-
šine jejich děl dostatečně poznáváme, do jaké mlty nás zvířata
zdatnosti přerývují a jak slabě s nimi naše umění závodí. Na vlast-
ních dílech, ačkoliiv jsou hrubější, zjišťujeme nicméně, že jsme
k nim použili těch a těch schopností, a že na ně naše duše vyna-
ložila všechny své síly: proč nečiníme tytéž závěry rovněž o zví-
řatech? Proč jejich díla, která přesahují vše, nač my stačíme při-
rozenou schopností i nabytým uměním, přičítáme nevim jaké-
mu vrozenému a otrockému sklomu? Poskytujeme jim tím bez
úvahy nad sebou nesmírnou výhodu: uznáváme totiž, že je při-